

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Departament Spraw Społecznych

KSS.410.1.13.2026

**Pani
Małgorzata Lorek
Prezes Zarządu**

**Państwowy Fundusz Rehabilitacji
Osób Niepełnosprawnych
Al. Jana Pawła II 13
00-828 Warszawa**

Wystąpienie pokontrolne

**P/26/001 Wykonanie budżetu państwa w 2025 r. – wykonanie
planu finansowego Państwowego Funduszu Rehabilitacji
Osób Niepełnosprawnych**

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana

Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych¹,
Aleja Jana Pawła II 13, 00-828 Warszawa

Kierownik jednostki kontrolowanej

Małgorzata Lorek, Prezes Zarządu PFRON, od 3 września 2024 r.

Okres objęty kontrolą

Rok 2025 oraz okres wcześniejszy i późniejszy, w którym miały miejsce działania lub zaniechania związane z planowaniem i wykonaniem ustawy budżetowej na rok 2025 z dnia 9 stycznia 2025 r.²

Podstawa prawna podjęcia kontroli

Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli³

Jednostka przeprowadzająca kontrolę

Najwyższa Izba Kontroli Departament Spraw Społecznych

Kontrolerzy

1. Grzegorz Wieczorek, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr KSS/37/2026 z 15 stycznia 2026 r.
2. Elżbieta Grzeszczyk, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KSS/39/2026 z 15 stycznia 2026 r.
3. Anna Kuszczuk, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KSS/40/2026 z 15 stycznia 2026 r.
4. Maria Jatkowska, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KSS/41/2026 z 15 stycznia 2026 r.
5. Edyta Kocięcka-Kulik, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KSS/38/2026 z 15 stycznia 2026 r.

(akta kontroli str. 1-12)

¹ Dalej: Fundusz lub PFRON.

² Dz. U. poz. 63; dalej: ustawa budżetowa na rok 2025.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, ze zm.; dalej: ustawa o NIK.

II. Zakres kontroli

Celem kontroli było dokonanie oceny wykonania w 2025 r. planu finansowego PFRON pod względem legalności, celowości, rzetelności i gospodarności. Ocenie podlegały:

- planowanie i realizacja przychodów,
- planowanie i wykonanie kosztów oraz efekty realizowanych zadań, w tym stopień ich realizacji,
- wykorzystanie otrzymanych dotacji i środków na realizację projektów finansowanych z budżetu Unii Europejskiej,
- gospodarowanie wolnymi środkami,
- sporządzenie rocznych sprawozdań budżetowych oraz sprawozdania za IV kwartał 2025 r. w zakresie operacji finansowych (Rb-Z),

a także system kontroli zarządczej w zakresie prawidłowości sporządzania sprawozdań.

Opis ustaleń kontrolnych przedstawiono w części IV. *Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe kontrolowanej działalności.*

III. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie planu finansowego na 2025 r. Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Plan przychodów został sporządzony rzetelnie, a ich realizacja przebiegała prawidłowo. Fundusz uzyskał w 2025 r. przychody w kwocie 9 850 669,6 tys. zł, tj. w kwocie wyższej o 2,2% niż w planie po zmianach. W celu odzyskania zaległości od dłużników podejmowano działania windykacyjne. Fundusz prawidłowo gospodarował wolnymi środkami, przekazując je w zarządzanie terminowe i depozyty *overnight*.

Koszty zrealizowano w wysokości 9 372 073,7 tys. zł, co stanowiło 94,8% planu po zmianach. W wyniku kontroli kosztów w kwocie 422 027,1 tys. zł, tj. 4,5% kosztów ogółem, stwierdzono, że zostały poniesione z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi, były celowe i służyły realizacji zadań ustawowych Funduszu.

Roczne sprawozdania budżetowe i sprawozdanie w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2025 r. zostały sporządzone prawidłowo. Kwoty wykazane w sprawozdaniach były zgodne z danymi wykazanymi w ewidencji księgowej. System kontroli zarządczej zapewnił terminowość i prawidłowość ich sporządzenia pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną albo ocenę negatywną. Jeśli nie zostały spełnione warunki do sformułowania oceny pozytywnej bądź negatywnej, Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę w formie opisowej.

IV. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁵ kontrolowanej działalności

1. Wykonanie planu finansowego PFRON

1.1. Wykonanie planu przychodów

Opis stanu faktycznego

1. Przychody zrealizowane w 2025 r. wyniosły 9 850 669,6 tys. zł⁶ i były wyższe o 2,2% od planu po zmianach i wyższe o 7,8% od przychodów uzyskanych w 2024 r. Głównym źródłem przychodów były:

- obowiązkowe wpłaty od pracodawców dokonywane na podstawie art. 21 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych⁷ w kwocie 7 993 030,8 tys. zł (81,1% uzyskanych przychodów ogółem), wpłaty te, w porównaniu do wykonania w 2024 r., były wyższe o kwotę 477 006,2 tys. zł (6,3%), co wynikało ze wzrostu przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia,
- dotacje z budżetu państwa dla Funduszu, w kwocie 1 119 584,0 tys. zł (11,4% przychodów ogółem),
- pozostałe przychody, w kwocie 723 455,6 tys. zł, w tym np. odsetki (172 905,0 tys. zł) i wpływy z różnych dochodów (156 520,1 tys. zł), co stanowiło 7,3% przychodów ogółem.

(akta kontroli str. 565-584, 2545-2546)

Fundusz w 2025 r. otrzymał od Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej⁸ dotację celową na podstawie umowy nr 1/2025/PFRON z 31 grudnia 2024 r. (ze zmianami), w kwocie 1 133 000,0 tys. zł na realizację trzech zadań:

- dofinansowanie do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych, o którym mowa w art. 26a ustawy o rehabilitacji, w kwocie 1 080 000,0 tys. zł, którą wykorzystano w całości,
- przekazywanie środków dla dysponentów zakładowego funduszu aktywności albo funduszu rehabilitacji, o czym mowa w art. 33b ustawy o rehabilitacji, w wysokości 30 500,0 tys. zł (wykorzystano 59,5% kwoty). Niskie wydatkowanie środków dotacji wynikało z mniejszego od planowanego zainteresowania tą formą wsparcia,
- zrekompensowanie gminom utraconych dochodów, na podstawie art. 47 ust. 2 ustawy o rehabilitacji w kwocie 22 500,0 tys. zł (wydatkowano 95,5% kwoty).

⁵ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych przedstawionych w kolejnych punktach niniejszego rozdziału wystąpienia pokontrolnego. Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę cząstkową jako ocenę pozytywną albo ocenę negatywną. Jeśli nie zostały spełnione warunki do sformułowania oceny pozytywnej bądź negatywnej, Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę w formie opisowej.

⁶ Dane na podstawie korekty sprawozdania z wykonania, określonego w ustawie budżetowej na 2025 rok, planu finansowego państwowego funduszu celowego za grudzień 2025 (Rb-40) – stan na 27 lutego 2026 r. Dalej: korekta sprawozdania Rb-40.

⁷ Dz. U. z 2025 r. poz. 913, ze zm.; dalej: ustawa o rehabilitacji.

⁸ Dalej: MRPiPS.

Wysokość otrzymanej w 2025 r. dotacji od MRPiPS, w porównaniu do 2024 r., była na zbliżonym poziomie (spadek o 1,7%), co pozostawało bez wpływu na zaplanowane i zrealizowane zadania ustawowe.

(akta kontroli str. 1722-2030)

2. Należności ogółem na koniec 2025 r. wyniosły 1 110 261,1 tys. zł i były wyższe o 8,2% od stanu na koniec 2024 r. Natomiast należności przeterminowane wyniosły 1 054 307,4 tys. zł i były wyższe o 13,3% od stanu na koniec 2024 r. Należności ogółem netto na koniec 2025 r. wyniosły 149 347,3 tys. zł⁹, w tym m.in. z tytułu wpłat obowiązkowych dokonanych przez pracodawców w kwocie 62 235,5 tys. zł oraz z tytułu udzielonych pożyczek, m.in. samorządom powiatowym w kwocie 2310,4 tys. zł. Były one wyższe od planowanych o 62,7% i wyższe o 66,7% od stanu na koniec 2024 r.

(akta kontroli str. 383-395, 420, 432-439)

Przyczyną wzrostu należności netto były m.in.:

- niedokonywanie obowiązkowych wpłat przez pracodawców, w kwocie 62 235,5 tys. zł, które wzrosły o 10,8% w porównaniu ze stanem na koniec 2024 r.,
- udzielone pożyczki w wysokości 2310,4 tys. zł, które wzrosły o 8,7% w porównaniu do stanu na koniec 2024 r.

Należności wymagalne wyniosły 670 436,1 tys. zł¹⁰ i były wyższe o 2,2% w porównaniu ze stanem na koniec 2024 r.

(akta kontroli: str. 390-391, 419-420, 436)

Decyzjami Prezesa Zarządu PFRON w 2025 r. udzielono 554 ulgi w spłacie należności¹¹, w wysokości 43 135,6 tys. zł¹², w tym 337 ulg dotyczyło rozłożenia należności na raty w kwocie 35 398,5 tys. zł, 206 umorzeń zaległości w kwocie 7541,5 tys. zł, a 11 stanowiło odroczenia terminu płatności w kwocie 195,6 tys. zł.

(akta kontroli str. 144-208)

Badaniem objęto trzy sprawy dotyczące udzielania ulg w spłacie należności, w łącznej kwocie 649,8 tys. zł, w tym dwie sprawy¹³ dotyczące należności cywilnoprawnych, w kwocie 389,3 tys. zł rozłożonych na raty w drodze umowy oraz jedną sprawę¹⁴ dotyczącą udzielania ulg w spłacie należności administracyjnych, w wysokości 260,5 tys. zł rozłożoną na raty w drodze umowy. Nie stwierdzono nieprawidłowości w powyższym zakresie.

(akta kontroli str. 209-250)

⁹ Dane na podstawie korekty sprawozdania Rb-40.

¹⁰ Dane na podstawie sprawozdania o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N) za IV kwartał 2025 r.

¹¹ W tym: 475 ulg w spłacie należności z tytułu wpłat obowiązkowych; 68 ulg w spłacie należności administracyjnych; 11 ulg w spłacie należności cywilnoprawnych.

¹² 34 981,0 tys. zł – ulgi w spłacie należności z tytułu wpłat obowiązkowych; 6998,0 tys. zł – ulgi w spłacie należności administracyjnych; 1156,6 tys. zł – ulgi w spłacie należności cywilnoprawnych.

¹³ Z Departamentu Polityki Regionalnej i Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi; dalej: DPRIWzOP - nr postępowania administracyjnego: PFRON.DPR.002.2025, w kwocie 329,3 tys. zł; z Departamentu Windykacji; dalej: DWN, sprawa 4/2025 (dłużnik z tytułu należności orzeczonej wyrokiem karnym nie miał numeru identyfikacyjnego PFRON), w kwocie 60,0 tys. zł.

¹⁴ Nr identyfikacyjny PFRON: 12Q2546J8.

Szczegółową kontrolą prawidłowości i terminowości ustalenia wybranych należności oraz windykacji zaległości objęto 10 spraw¹⁵ dotyczących dochodzenia przez PFRON należności w kwocie 6831,2 tys. zł, co stanowiło 4,6% należności netto na koniec 2025 r. Doboru próby dokonano w sposób celowy, z uwzględnieniem wartości należności z tytułu wpłat obowiązkowych według stanu na 31 grudnia 2025 r. Postępowania w sprawie dochodzenia należności prowadzono z zachowaniem terminu wskazanego w art. 139 § 1 w związku z § 4 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa¹⁶. Stwierdzono, że:

- w sześciu sprawach¹⁷ trwały postępowania egzekucyjne na łączną kwotę 3906,6 tys. zł,
- w dwóch sprawach¹⁸ wydano odpowiednio w 2023 r. oraz 2025 r. decyzję orzekającą rozłożenie zaległości na raty w łącznej kwocie 487,3 tys. zł,
- w jednej sprawie¹⁹ wystąpiła zaległość w kwocie 1035,3 tys. zł z tytułu złożonej 4 grudnia 2025 r. deklaracji DEK-I-0²⁰ za listopad 2025 r.²¹ (pracodawca dokonał wpłaty 19 stycznia 2026 r. w wysokości 1035,4 tys. zł oraz 20 stycznia 2026 r. w wysokości 8,8 tys. zł),
- w jednej sprawie²² w 2024 r. zaległość w kwocie 1402,0 tys. zł zgłoszono do postępowania w trybie ustawy z dnia 15 maja 2025 r. Prawo restrukturyzacyjne²³.

W objętej badaną próbą kwocie 6831,2 tys. zł wyegzekwowano w 2024 r. 479,1 tys. zł (należność główna) i 31,4 tys. zł (odsetki), a w 2025 r. kwoty te wyniosły odpowiednio: 129,9 tys. zł i 36,3 tys. zł. Objęte badaną próbą należności nie uległy przedawnieniu.

(akta kontroli str. 251-325)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

1.2. Wykonanie planu kosztów

Opis stanu faktycznego

1. Koszty ujęte w planie finansowym na 2025 r., według ustawy budżetowej na rok 2025, wyniosły 9 901 965,0 tys. zł. Plan po zmianach w trakcie roku został zmniejszony ogółem o kwotę 19 500,0 tys. zł (0,2%). Zmiany planu finansowego (trzynastokrotnie) dotyczyły m.in. przychodów

¹⁵ Z Departamentu ds. Wpłat; dalej: DW.

¹⁶ Dz. U. z 2025 r. poz. 111, ze zm.; dalej: Ordynacja podatkowa. Zgodnie z art. 139 § 1 i 4 Ordynacji podatkowej, załatwienie sprawy wymagającej przeprowadzenia postępowania dowodowego powinno nastąpić bez zbędnej zwłoki, jednak nie później niż w ciągu miesiąca, a sprawy szczególnie skomplikowanej – nie później niż w ciągu 2 miesięcy od dnia wszczęcia postępowania, chyba że przepisy ustawy stanowią inaczej. Do terminów (...) nie wlicza się terminów przewidzianych w przepisach prawa podatkowego dla dokonania określonych czynności, okresów zawieszenia postępowania oraz okresów opóźnień spowodowanych z winy strony albo z przyczyn niezależnych od organu.

¹⁷ Numery identyfikacyjne PFRON: 13X0066D6; 32V2209L3; 14A2066L4; 14V9590D1; 47X0583D8; 26V1379A4.

¹⁸ Numery identyfikacyjne PFRON: 12V4746D3; 14V7372D8.

¹⁹ Nr identyfikacyjny PFRON: 01T0037D2.

²⁰ Deklarację DEK-I-0 (miesięczną) do PFRON należy złożyć w terminie do 20. dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym powstał obowiązek wpłaty, stosownie do art. 49 ust. 2 ustawy o rehabilitacji, dalej: DEK- I- 0.

²¹ Pracodawca dokonał wpłaty po terminie 19 stycznia 2026 r. w wysokości 1035,4 tys. zł oraz 20 stycznia 2026 r. w wysokości 8,8 tys. zł.

²² Nr identyfikacyjny PFRON: 24Y3833J1.

²³ Dz. U. z 2024 r. poz. 1428, ze zm., dalej: postępowanie restrukturyzacyjne., sygn. akt postępowania restrukturyzacyjnego: WA1M/GRs/6/2024.

oraz kosztów i polegały na przesunięciu środków finansowych pomiędzy niektórymi ich pozycjami.

Analizą pod względem zgodności z zasadami określonymi w art. 29 ust. 12-15 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych²⁴ oraz celami działalności PFRON objęto pięć zmian w planie finansowym na 2025 r.²⁵. Zmian dokonywał Zarząd Funduszu w granicach upoważnień ustawowych, za zgodą MRPiPS, natomiast w jednym przypadku także za zgodą Ministra Finansów i Gospodarki²⁶, po uzyskaniu pozytywnej opinii Komisji Finansów Publicznych Sejmu RP²⁷. Fundusz informował MF o tych zmianach bez zbędnej zwłoki. W badanej próbie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Koszty poniesione przez Fundusz w 2025 r. wyniosły ogółem 9 372 073,7 tys. zł, co stanowiło 94,8% planu po zmianach. Koszty w 2025 r., w porównaniu do roku 2024, były wyższe o 8,5%. Struktura wykonania kosztów w 2025 r. według tytułów przedstawiała się następująco:

- dotacje na realizację zadań bieżących, w kwocie 5 554 407,6 tys. zł, tj. 59,3% kosztów ogółem (wzrost o 12,7% w porównaniu do 2024 r.),
- przelewy redystrybucyjne do samorządów wojewódzkich i powiatowych, w kwocie 2 521 306,4 tys. zł, co stanowiło 26,9% kosztów ogółem (wzrost o 5,7% w porównaniu do 2024 r.),
- koszty własne, w kwocie 489 534,6 tys. zł, tj. 5,2% kosztów ogółem (wzrost o 5,9% w porównaniu do 2024 r.),
- koszty inwestycyjne, w wysokości 451 477,8 tys. zł, tj. 4,8% kosztów ogółem (spadek o 22,4% w porównaniu do 2024 r.),
- transfery na rzecz ludności, w kwocie 341 874,5 tys. zł, tj. 3,6% kosztów ogółem (wzrost o 25,0% w porównaniu do 2024 r.),
- pozostałe, w kwocie 13 472,8 tys. zł, co stanowiło 0,2% kosztów ogółem.

Głównymi pozycjami kosztów własnych były: odpis aktualizujący wartość należności z tytułu wpłat na PFRON, pożyczek, odsetek od pożyczek oraz innych należności, w kwocie 253 339,3 tys. zł, co stanowiło 51,8% kosztów własnych oraz wynagrodzenia, w kwocie 122 830,8 tys. zł, tj. 25,1% kosztów własnych.

Szczegółową analizą objęto wybraną próbę kosztów w kwocie 422 027,1 tys. zł²⁸, co stanowiło 4,5% kosztów ogółem poniesionych przez Fundusz. Stwierdzono, że koszty zostały poniesione do wysokości planu finansowego w sposób legalny, celowy i gospodarny, a ich udokumentowanie

²⁴ Dz. U. z 2025 r. poz.1483, ze zm.

²⁵ Uchwały nr: 34/2025; 68/2025; 81/2025; 83/2025; 100/2025 Zarządu Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych zmieniające uchwałę w sprawie zmian w planie finansowym PFRON-u na 2025 r.

²⁶ Dalej: MF.

²⁷ Opinia nr 231 Komisji Finansów Publicznych do Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie zmian w planie finansowym Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych uchwalona na posiedzeniu w dniu 4 listopada 2025 r.

²⁸ W tym kwota 12 770,1 tys. zł dobrana metodą monetarną MUS i uzupełniona o dobór celowy. Doboru dokonano na podstawie wygenerowanych z systemu księgowego zapisów i 85 dowodów księgowych odpowiadających pozapłacowym kosztom, a także z wyłączeniem amortyzacji oraz kosztów poniżej 1,0 tys. zł.

było prawidłowe. Płatności dokonywane były bez opóźnień, a dowody księgowe weryfikowano pod względem formalno-rachunkowym i merytorycznym.

(akta kontroli str. 585-819, 2545-2549)

2. Środki dotacji celowej w kwocie 1 133 000,0 tys. zł MRPiPS przekazał do Funduszu w wysokości i terminach zgodnych z harmonogramem stanowiącym załącznik do umowy. Analizą pod względem wykorzystania i rozliczenia dotacji celowych z budżetu państwa objęto koszty w kwocie 287 032,0 tys. zł²⁹ na zadania dotyczące:

- dofinansowania do wynagrodzeń pracowników z niepełnosprawnościami,
- przekazywania środków dla dysponentów zakładowego funduszu aktywności albo funduszu rehabilitacji,
- zrekompensowania gminom niezyskanych dochodów na skutek zastosowania ustawowych zwolnień.

Stwierdzono, że koszty były ponoszone zgodnie z umową i aneksem zawartymi z MRPiPS.

Fundusz terminowo przekazał do MRPiPS rozliczenie dotacji celowej, które zostało zatwierdzone 20 lutego 2026 r.

Po kontroli wykonania budżetu państwa w 2024 r. – wykonania planu finansowego PFRON³⁰, Najwyższa Izba Kontroli sformułowała wniosek pokontrolny dotyczący terminowego dokonywania zwrotu środków stanowiących dochody budżetu państwa. W toku kontroli stwierdzono, że Fundusz w 2025 r. zwrócił do Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej niewykorzystane środki dotacji w łącznej kwocie 13 415,9 tys. zł. Analiza terminowości zwrotu niewykorzystanych środków dotacji w wysokości 292,8 tys. zł nie wykazała opóźnień.

(akta kontroli str. 1772-2030)

3. Wewnętrzne zasady udzielania przez Fundusz zamówień publicznych określono w regulaminie udzielania zamówień publicznych³¹. Na stronie internetowej Funduszu oraz w Biuletynie Zamówień Publicznych opublikowano plan postępowań o udzielenie zamówień publicznych na 2025 r. wraz z dziewięcioma zmianami dokonanymi w ciągu roku. Zakres i sposób publikacji tego planu był zgodny z art. 23 ust. 1 ustawy z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych³².

W 2025 r. Fundusz udzielił 83 zamówienia na łączną kwotę 42 081,5 tys. zł brutto, z czego 23 postępowania były procedowane w trybie ustawy PZP, o łącznej wartości 36 188,5 tys. zł brutto³³. Wydatkowano 8898,7 tys. zł brutto (24,6%). Natomiast łączna wartość 60 postępowań o udzielenie zamówień publicznych, o wartości jednostkowej nieprzekraczającej 130,0 tys. zł netto, przeprowadzono na podstawie obowiązujących w Funduszu procedur wewnętrznych

²⁹ Zastosowano dobór celowy próby według osądu kontrolera.

³⁰ P/25/001.

³¹ Regulamin stanowił załącznik do uchwały nr 20/2025 Zarządu Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych z dnia 6 marca 2025 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu udzielania zamówień publicznych przez Państwowy Fundusz rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Poprzednio obowiązywał regulamin stanowiący załącznik do uchwały nr 1/2022 Zarządu Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych z dnia 4 stycznia 2022 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu udzielania zamówień publicznych przez Państwowy Fundusz rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

³² Dz. U. z 2024 r. poz. 1320, ze zm.; dalej: ustawa PZP.

³³ Fundusz zawarł 40 umów.

i wyniosła 5893,0 tys. zł brutto³⁴, z czego w 2025 r. wydatkowano 3788,6 tys. zł brutto (64,3%). Różnica pomiędzy łączną wartością zamówień a kwotą wydatkowaną w 2025 r. spowodowana była m.in. zawarciem części umów na okres dłuższy niż jeden rok.

Stosownie do art. 82 ust. 1 i 2 ustawy PZP, Fundusz sporządził, a następnie przekazał w terminie (28 lutego 2026 r.), Prezesowi Urzędu Zamówień Publicznych roczne sprawozdanie o udzielonych w 2025 r. zamówieniach.

(akta kontroli str. 1204-1278, 1703-1709, 1716-1717)

Szczegółową analizą objęto cztery postępowania o udzielenie zamówień publicznych zakończone zawarciem umowy w 2025 r., w tym dwa przeprowadzone w trybie określonym w ustawie PZP oraz dwa wyłączone z obowiązku jej stosowania. Łączna wartość badanych postępowań wyniosła 3104,4 tys. zł brutto, z czego w 2025 r. wydatkowano środki w wysokości 2760,6 tys. zł brutto (88,9%). Zamówienia publiczne dotyczyły:

- outsourcingu specjalistów IT (przeprowadzone w trybie zamówienia z wolnej ręki na podstawie art. 214 ust. 1 pkt 7 ustawy PZP); wartość umowy 2617,4 tys. zł brutto; w 2025 r. wydatkowano 2271,9 tys. zł brutto³⁵,
- zakupu samochodu do przewozu osób niepełnosprawnych (przeprowadzone w trybie podstawowym na podstawie art. 275 pkt 1 ustawy PZP); wartość umowy i wydatkowane środki były w tej samej wysokości, tj. 306,9 tys. zł brutto,
- dostawy trzech skanerów wraz z oprogramowaniem (wartość umowy i wydatkowane środki w kwocie 129,7 tys. zł brutto),
- usługi wymiany wykładziny dywanowej w siedzibie Funduszu (wartość umowy 50,3 tys. zł brutto, poniesione w 2025 r. koszty – 52,1 tys. zł brutto³⁶).

W wyniku zbadanych postępowań stwierdzono, że zostały one przeprowadzone prawidłowo, ich przedmiot dotyczył zadań Funduszu, a wydatkowane środki były celowe i gospodarne. Termin realizacji zamówień i wysokość wypłaconego wynagrodzenia były zgodne z treścią zawartych umów.

(akta kontroli str. 1279-1693)

4. W 2025 r. w PFRON koszty inwestycyjne i zakupy inwestycyjne (własne) wyniosły łącznie 14 617,8 tys. zł, co stanowiło 24,7% planu. Niski poziom wykonania kosztów był spowodowany przede wszystkim niepełnym zrealizowaniem zadań dotyczących modyfikacji systemów informatycznych. Środki na ten cel ujęto w planie finansowym na 2026 r.

Zrealizowane koszty inwestycyjne dotyczyły przede wszystkim modyfikacji systemów informatycznych, w tym: systemu iPFRON+³⁷ (7813,2 tys. zł), systemu SOW³⁸ (1604,5 tys. zł) oraz systemu SODiR³⁹ (1146,7 tys. zł). Natomiast w ramach zakupów inwestycyjnych Fundusz zakupił

³⁴ Fundusz zawarł 70 umów i 10 zamówień pisemnych.

³⁵ Umowa nr 2025/03/95 podpisana na okres 15 miesięcy.

³⁶ W § 5 ust. 1 i 2 umowy nr 2025/000006/NZP określono szacunkową wartość przedmiotu zamówienia. Koszt ostateczny ustalono po zakończeniu robót, potwierdzając odbiór przedmiotu umowy w protokole.

³⁷ System i-PFRON+ pozwalał osobom z niepełnosprawnościami oraz podmiotom działającym na ich rzecz o ubieganie się o środki PFRON, w celu poprawy jakości życia tych osób.

³⁸ System Obsługi Wsparcia pozwalał na dokonywanie rozliczenia wsparcia finansowego PFRON.

³⁹ System Obsługi Dofinansowań i Refundacji (SODiR) był aplikacją internetową dostępną poprzez przeglądarkę stron internetowych, w celu wysyłania dokumentów do PFRON.

m.in. samochód o wartości 387,1 tys. zł, z przeznaczeniem do przewozu pracowników mających orzeczenia o niepełnosprawności.

Analiza kosztów inwestycyjnych o łącznej wartości 10 950,0 tys. zł (tj. 75,6% kosztów w tym zakresie) wykazała, że środki finansowe wydatkowano w sposób legalny, gospodarny i celowy, a ich skalkulowanie i udokumentowanie było rzetelne.

(akta kontroli str. 2031-2061)

5. Na realizację projektów współfinansowanych ze środków pomocowych UE, w trybie art. 47 ust. 1 pkt 2 ustawy o rehabilitacji zaplanowano w 2025 r. kwotę 10 441,0 tys. zł, z czego wydatkowano 6673,6 tys. zł, co stanowiło 63,9% planu. Fundusz w 2025 r. realizował sześć projektów:

- „Dostępny samorząd 2.0”,
- „Projektowanie uniwersalne kultury – dostępność w instytucjach kultury”,
- „Urlop od opieki. Model turystyki wytchnieniowej”,
- „Budowa i rozwój systemu nadzoru rynku w zakresie dostępności produktów i usług”,
- „Dostępna Stomatologia”,
- „Dostępność i Dziedzictwo. Standardy dostępności w zabytkach”.

W ramach założeń do planu finansowego na 2025 rok przyjęto, że Fundusz będzie realizował w 2025 r., osiem projektów w ramach Działań FERS. Jednak dwa projekty, tj. „Testowanie wdrożenia usługi zatrudnienia wspomaganego” oraz „Mobilny Doradca Włączenia Społecznego”, ostatecznie nie zostały rozpoczęte z powodu nieuzyskania finansowania. Podpisanie umów o dofinansowanie w ramach tych projektów zostało przesunięte na 2026 r.

Analiza realizacji wybranych kosztów współfinansowanych z budżetu Unii Europejskiej w kwocie 80,0 tys. zł⁴⁰ wykazała, że poniesione koszty były do wysokości planu finansowego oraz zgodnie zobowiązującymi wewnętrznymi regulacjami. Koszty zostały poniesione w sposób legalny, celowy i gospodarny, a ich udokumentowanie było prawidłowe. Płatności dokonywane były w terminach wynikających z umów i zaakceptowane przez głównego księgowego oraz przez pełnomocnika Zarządu Funduszu. Dowody księgowe weryfikowano pod względem formalno-rachunkowym i merytorycznym, a operacje gospodarcze udokumentowane tymi dowodami właściwie zadekretowano do ujęcia w księgach rachunkowych, zgodnie ustawą z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości⁴¹.

(akta kontroli str. 2100-2354)

6. Zobowiązania PFRON na koniec 2025 r. wyniosły 90 424,9 tys. zł i były wyższe od kwoty ujętej w ustawie budżetowej na 2025 r. i w planie po zmianach o 96,6% i o 10,1% wyższe od wykonania z 2024 r. Wzrost zobowiązań krótkoterminowych o 10,1% wynikał ze wzrostu cen towarów i usług oraz specyfiki umów zawieranych przez PFRON. Zobowiązania na koniec 2025 r. dotyczyły głównie wpłat pracodawców na Fundusz na kwotę 43 271,4 tys. zł (47,9% zobowiązań ogółem) oraz pozostałych rozrachunków w wysokości 31 701,8 tys. zł (35,0% zobowiązań ogółem) dotyczących np. rozliczenia pracodawców w Systemie Obsługi Dofinansowań i Refundacji (w kwocie 25 674,2 tys. zł).

⁴⁰ Doboru próby dokonano metodą celową na podstawie czterech dowodów księgowych.

⁴¹ Dz. U. z 2023 r. poz. 120, ze zm.

Fundusz na koniec 2025 r. nie miał zobowiązań wymagalnych oraz z tytułu zaciągniętych pożyczek i kredytów.

(akta kontroli: str. 503-514, 1752-1771, 2414-2424)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

1.3. Gospodarowanie wolnymi środkami

Opis stanu faktycznego

Stan Funduszu na początek 2025 r. wyniósł 4 332 434,1 tys. zł, na co złożyły się: środki pieniężne, w kwocie 4 296 912,5 tys. zł, należności w kwocie 89 575,3 tys. zł, zobowiązania w kwocie 82 163,8 tys. zł. Stan Funduszu na koniec 2025 r. wyniósł 4 825 647,9 tys. zł, tj. więcej o 11,4% w porównaniu do stanu na początek tego roku. Był także wyższy od planu po zmianach o 83,7%. Na stan Funduszu na koniec 2025 r. złożyły się: środki pieniężne w wysokości 4 747 686,6 tys. zł, należności w kwocie 149 347,3 tys. zł oraz zobowiązania w kwocie 90 424,9 tys. zł.

Stan środków pieniężnych na koniec 2025 r., w porównaniu do stanu na koniec 2024 r. wzrósł o 10,5%. Jeszcze w 2024 r., w trakcie prac nad projektem planu finansowego na 2025 r., Fundusz zgłaszał do Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej⁴², że ma znaczne wolne środki finansowe ze względu na systematyczny wzrost obowiązkowych wpłat od pracodawców, wynikający ze wzrostu przeciętnego wynagrodzenia oraz z powodu nadwyżki przychodów nad kosztami i z tego powodu istnieje ryzyko, że rokrocznie Fundusz będzie gromadził środki pieniężne w nadmiernej wysokości.

Na dzień 31 grudnia 2025 r. przekazano środki pieniężne w zarządzanie terminowe, w kwocie 4 250 000,0 tys. zł oraz w depozyt *overnight*, w wysokości 496 942,8 tys. zł. W 2025 r. średnia kwota środków w zarządzaniu terminowym wyniosła 3 831 758,7 tys. zł, natomiast w formie depozytów *overnight* 633 553,4 tys. zł. Środki w zarządzanie terminowe były lokowane na okres od dwóch do 182 dni, przy czym średni okres lokaty wyniósł 60 dni. W 2025 r. nie wystąpiły przypadki złożenia dyspozycji wcześniejszego zwrotu środków przekazanych w zarządzanie terminowe. Nie stwierdzono przypadków, aby przekazanie wolnych środków w zarządzanie terminowe wpływało na opóźnioną wypłatę środków Funduszu na zadania ustawowe tej jednostki. Lokowanie wolnych środków odbywało się zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 11 grudnia 2014 r. w sprawie wolnych środków niektórych jednostek sektora finansów publicznych przyjmowanych przez Ministra Finansów w depozyt lub zarządzanie⁴³. Nie stosowano innych form lokowania wolnych środków niż wymienione.

Przychody z tytułu lokowania wolnych środków w formie depozytów terminowych i depozytów *overnight* wyniosły ogółem 206 616,2 tys. zł i były wyższe w porównaniu do 2024 r. o kwotę 7972,2 tys. zł, tj. o 4,0%.

(akta kontroli str. 873-977, 2542, 2556-2584)

⁴² Pismo, znak: FS9.453.16.2024.413.RWQ z 9 sierpnia 2024 r.

⁴³ Dz. U. poz. 1864, ze zm.

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

1.4. Realizacja zadań

Opis stanu faktycznego

1. W 2025 r. Fundusz wykonywał plan finansowy w układzie zadaniowym w ramach dwóch funkcji państwa: 13. Zabezpieczenie społeczne i wspieranie rodziny oraz 14. Rynek pracy. W ramach funkcji 13., Fundusz, realizował jedno zadanie 13.1. Pomoc i integracja społeczna, którego celem było przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób z niepełnosprawnościami. Na to zadanie w planie finansowym po zmianach ujęto kwotę 4 769 081,0 tys. zł. Wykonanie na koniec roku wyniosło 4 410 471,6 tys. zł, tj. 92,5%. W ramach tego zadania, Fundusz w 2025 r. realizował jedno podzadanie – 13.1.3. Wyrównywanie szans zawodowych i integracja społeczna osób z niepełnosprawnościami, którego miernikiem była liczba osób z niepełnosprawnościami, objętych wsparciem w zakresie rehabilitacji społecznej. W planie po zmianach, miernik ten zaplanowano na poziomie 979 159 osób, a wykonanie osiągnęło wartość 978 314 osób (99,9%). Podzadanie realizowano w ramach trzech działań: 13.1.3.1. Koordynacja i wspieranie rehabilitacji społecznej, realizowanej przez jednostki samorządu terytorialnego⁴⁴, 13.1.3.2. Wspieranie osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym, 13.1.3.4. Wspieranie organizacji pozarządowych, realizujących zadania na rzecz osób z niepełnosprawnościami oraz tworzenie płaszczyzny współpracy.

W ramach funkcji 14. Rynek pracy, Fundusz w 2025 r. realizował jedno zadanie 14.1. Wspieranie zatrudnienia i przeciwdziałanie bezrobociu, którego celem było zwiększenie zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami, a miernikiem jego osiągnięcia był wskaźnik zatrudnienia tych osób wyrażony w %. Na to zadanie przewidziano kwotę 5 113 384,0 tys. zł. Wykonanie wyniosło 4 961 602,1 tys. zł – 97,0% planu po zmianach. W ramach tego zadania, Fundusz realizował jedno podzadanie 14.1.5. Aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnościami, którego miernikiem określono liczbę osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w zakresie rehabilitacji zawodowej. W planie po zmianach, miernik ten zaplanowano na poziomie 325 825 osób, a wykonanie osiągnęło wartość 329 243 (101,1% planu). Podzadanie realizowano w ramach trzech działań: 14.1.5.1. Wsparcie zatrudnienia i przeciwdziałanie bezrobociu osób z niepełnosprawnościami, 14.1.5.2. Wsparcie osób z niepełnosprawnościami prowadzących własną działalność gospodarczą oraz niepełnosprawnych rolników, 14.1.5.3 Koordynacja i wspieranie rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych, realizowanej przez jst.

Cele i mierniki zadań 13.1. oraz 14.1. realizowanych przez Fundusz w ramach funkcji 13. Zabezpieczenie społeczne i wspieranie rodziny oraz 14. Rynek pracy, zostały zdefiniowane przez MRPiPS. Bezpośredni wpływ Funduszu na poziom wykonania mierników w ramach realizacji zadań z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej nie był mierzalny. Przyczyną powyższego było realizowanie przez jst, które odrębnie, na podstawie uchwał określały zadania i wysokość

⁴⁴ Dalej: jst.

środków Fundusz przeznaczonych na ich realizację, zgodnie z art. 35 ust. 2 oraz art. 35a ust. 3 ustawy o rehabilitacji. Dyrektor DPR wyjaśnił, że działania Funduszu wpisują się w podzadania 13.1.3 i 14.1.5, a w każdym z nich Fundusz realizuje trzy działania, dla których określona została wartość mierników oraz wymóg sprawozdań z ich wykonania. Wobec powyższego, w 2025 r. Fundusz nie podejmował działań ukierunkowanych na modyfikację struktury mierników zadania 13.1. i 14.1.

(akta kontroli str. 1062-1078, 1131-1135)

W 2025 r. w ramach dwóch funkcji państwa, na zadania wynikające z ustawy o rehabilitacji zaplanowano 9 882 465,0 tys. zł. Wykonanie wyniosło 9 372 073,7 tys. zł, tj. 94,8% planu po zmianach. Fundusz realizował, m.in. następujące zadania:

1.4.1. Dofinansowanie do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych (art. 26a-26c ustawy o rehabilitacji) – zaplanowano 4 013 747,0 tys. zł, a wykonanie wyniosło 3 979 747,0 tys. zł, w tym 2 485 432,4 tys. zł, tj. 62,4% przekazano zakładom innym niż zakłady pracy chronionej (tzw. rynek otwarty), 1 494 277,8 tys. zł (37,5%) zakładom pracy chronionej (tzw. rynek chroniony). Na koniec 2025 r. liczba pracowników z niepełnosprawnością, objętych dofinansowaniem wyniosła 199 787. Wnioski o dofinansowanie złożyło łącznie 33 546 podmiotów.

(akta kontroli str. 1141, 1151-1169)

1.4.2. Wsparcie samorządów wojewódzkich i powiatowych w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej. Na realizację tych zadań przeznaczono łącznie 2 535 820,0 tys. zł, w tym m.in.: 1 968 482,0 tys. zł na realizację zadań ustawowych przez samorządy powiatowe oraz 505 489,0 tys. zł na realizację zadań przez samorządy wojewódzkie (bez kosztów obsługi). Wykonanie wyniosło 2 521 306,4 tys. zł (99,4% planu po zmianach), w tym odpowiednio: 1 964 091,4 tys. zł i 495 719,6 tys. zł (99,8% i 98,1%)⁴⁵. Zadania ustawowe realizowało 380 samorządów powiatowych oraz 16 samorządów wojewódzkich. Podziału środków przypadających na poszczególne jst, dokonano na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 maja 2003 r. w sprawie algorytmu przekazywania środków PFRON samorządom wojewódzkim i powiatowym⁴⁶.

(akta kontroli str. 1141, 1172-1174)

1.4.3. Wsparcie fundacji i organizacji pozarządowych w celu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, zgodnie z art. 36 ust. 1 ustawy o rehabilitacji. W planie finansowym według ustawy budżetowej przeznaczono na ten cel kwotę 1 200 000,00 tys. zł, a w planie po zmianach 1 161 100,00 tys. zł. Wykonanie wyniosło 1 142 876,5 tys. zł (98,4% planu po zmianach). Rodzaje zadań zostały określone w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 lutego 2008 r. w sprawie rodzajów zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych zlecanych fundacjom oraz organizacjom pozarządowym⁴⁷. Łącznie w ramach sześciu⁴⁸ otwartych konkursów ofert ogłaszanych na podstawie przepisów ustawy z dnia

⁴⁵ Dane na podstawie ze sprawozdania Zarządu PFRON z realizacji planu rzeczowo – finansowego z działalności PFRON w 2025 r. Wartość wykonania nie zawiera kosztów obsługi.

⁴⁶ Dz. U. z 2019 r. poz. 1605, ze zm.

⁴⁷ Dz. U. Nr 29 poz. 172.

⁴⁸ Tytuły konkursów: „Pokonamy bariery” (nr 1/2020), „Sięgamy po sukces” (nr 1/2021), „Działamy razem” (nr 1/2022), „Możemy więcej” (nr 1/2023), „Wspieramy aktywność” (nr 1/2024), „Moc lokalnych inicjatyw – edycja 2025”.

24 kwietnia 2023 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie⁴⁹ oraz jednego zadania publicznego⁵⁰, Fundusz w 2025 r. wypłacił środki na podstawie 1274 umów. Dofinansowania udzielono 708 organizacjom pozarządowym. Łącznie w ramach zadań realizowanych przez organizacje pozarządowe w 2025 r. wsparciem objęto 379 127 osób z zaplanowanych 378 000 (100,3% planu).

(akta kontroli str. 1141, 1176-1181)

Badaniem objęto dokumentację siedmiu⁵¹ wniosków (z 21 złożonych) dofinansowanych w ramach konkursu, pn. „Moc lokalnych inicjatyw” edycja 2025, których łączna wartość wynosiła 10 147,6 tys. zł. Na realizację konkursu zaplanowano 12 000,0 tys. zł. Fundusz na podstawie art. 11 ust. 1 pkt 2 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, powierzył realizację zadań w ramach konkursu organizacjom pozarządowym oraz podmiotom wymienionym w art. 3 ust. 3 ustawy o rehabilitacji, które prowadziły działalność statutową na rzecz osób z niepełnosprawnościami (operatorom). Konkurs miał formułę *regrantingu*. Zadaniem operatorów było udzielanie grantów dla organizacji pozarządowych i ich rozliczenie oraz prowadzenie działań animacyjno-edukacyjnych w makroregionach. Głównym celem konkursu było wsparcie osób z niepełnosprawnościami i ich otoczenia w środowisku lokalnym. Oferty konkursowe złożyły organizacje pozarządowe z siedmiu na osiem ujętych w ofercie konkursowej makroregionów na kwotę 31 138,4 tys. zł. W ramach konkursu wyłoniono siedmiu operatorów i zawarto z nimi umowy o łącznej wartości 10 147,6 tys. zł, co stanowiło 93,4% przeznaczonych na ten cel środków. W wyniku badania stwierdzono, że:

- treść ogłoszenia o konkursie przyjęto uchwałą nr 44/2025 Zarządu PFRON z 13 maja 2025 r.,
- ogłoszenie o konkursie opublikowano 16 maja 2025 r. na stronie internetowej PFRON w zakładce *Komunikaty – Komunikaty BIP – Aktualności* i zamieszczono na tablicy ogłoszeń w siedzibie Funduszu. Informację o konkursie opublikowano w mediach społecznościowych na profilach Funduszu, na portalu dedykowanym organizacjom pozarządowym⁵² oraz rozesłano drogą elektroniczną do podmiotów zaangażowanych w działania na rzecz osób z niepełnosprawnościami,
- nabór ofert prowadzony był elektronicznie w systemie iPFRON+. Oferty konkursowe zostały złożone w wyznaczonym terminie przez podmioty uprawnione do złożenia wniosku i spełniające wymagania określone w ogłoszeniu o konkursie. Dwie⁵³ z siedmiu objętych badaniem ofert stanowiły ofertę wspólną, o której mowa w art. 14 ust. 2 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- oceny ofert pod względem merytorycznym dokonywała komisja konkursowa, powołana zarządzeniem nr 36/2025 Prezesa Zarządu PFRON z 30 czerwca 2025 r. W skład komisji wchodziło pięć osób będących pracownikami Funduszu (przewodniczący, wiceprzewodniczący oraz trzech członków). Dodatkowo w pracach komisji uczestniczyło 10 ekspertów

⁴⁹ Dz. U. z 2025 r. poz. 1338; dalej: ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

⁵⁰ Tytuł zadania: „Powódź 2024”.

⁵¹ W ramach konkursu wpłynęło łącznie 21 wniosków, z których 16 otrzymało pozytywną, a pięć negatywną ocenę merytoryczną. Spośród 16 ofert wybrano siedem, które zakwalifikowano do dofinansowania.

⁵² www.ngo.pl

⁵³ Numery ofert: PW13/2025/1/8759; PW13/2025/1/8755.

- wewnętrznych powołanych na mocy § 2 ust. 4 i 5 ww. zarządzenia przez wiceprzewodniczącego komisji spośród pracowników PFRON,
- liczba złożonych ofert w podziale na makroregiony wyniosła odpowiednio: I – cztery, II – dwie, III – dwie, IV - jedna, V – trzy, VII – dwie, VIII – sześć. Do dofinansowania wytypowano oferty, które uzyskały największą liczbę punktów w poszczególnych makroregionach⁵⁴,
 - przed zawarciem umów oferty były uzupełniane i aktualizowane na wniosek PFRON. Koszty realizacji działań przez oferentów zostały zmniejszone i dostosowane do wysokości proponowanej przez Fundusz kwoty dofinansowania w oparciu o wynik oceny budżetu przeprowadzonej przez komisję konkursową,
 - listę ofert dofinansowanych opublikowano 25 września 2025 r. a umowy z operatorami zawierano zgodnie ze wzorem⁵⁵ stanowiącym załącznik nr 5B do ogłoszenia o konkursie od 3 listopada do 16 grudnia 2025 r., z terminem realizacji zadania do 30 listopada 2026 r. Kwotę przyznanego dofinansowania Fundusz wypłacał operatorom jednorazowo w pełnej wysokości na wskazany w umowie rachunek bankowy wyodrębniony na potrzeby realizacji zadania. Najwyższa kwota dofinansowania wyniosła 1494,7 tys. zł⁵⁶, a najniższa 1380,0 tys. zł⁵⁷,
 - sześciu operatorów złożyło sprawozdania częściowe (merytoryczne) z realizacji zadania publicznego w terminie i w sposób określony w § 9 ust. 3 umowy, tj. do 30 stycznia 2026 r. w systemie iPFRON+. Jeden operator⁵⁸ przekazał sprawozdanie pięć dni po upływie terminu, tj. 4 lutego 2026 r. Sprawozdania zostały sporządzone zgodnie ze wzorem stanowiącym załącznik nr 2 do umowy, w którym w części II ust. 1 zawarto zapis dotyczący braku obowiązku przedstawiania rozliczenia wydatków poniesionych na realizację zadania w sprawozdaniu sporządzanym w terminie 30 dni od zakończenia roku budżetowego. Jeden z siedmiu operatorów⁵⁹ załączył do sprawozdania częściowego rozliczenie wydatków na kwotę 57,2 tys. zł, które zostały poniesione na przygotowanie działań projektowych. W okresie sprawozdawczym operatorzy nie zawarli umów z grantobiorcami i nie udzielali dofinansowań.

Po kontroli wykonania budżetu państwa w 2024 r. – wykonanie planu finansowego PFRON, Najwyższa Izba Kontroli sformułowała wniosek pokontrolny dotyczący publikowania przez Fundusz list rankingowych po zatwierdzeniu protokołów z posiedzeń komisji konkursowych w sprawie. W 2025 r. listę ofert dofinansowanych w ramach konkursu „Moc lokalnych inicjatyw – edycja 2025” w podziale na makroregiony opublikowano 25 września 2025 r. po zatwierdzeniu i opublikowaniu 22 sierpnia 2025 r. wyników oceny merytorycznej złożonych ofert.

W 2025 r. Fundusz nie przeprowadzał wizyt monitoringowych i kontroli prawidłowości wykonywania zadania przez operatorów, w tym wydatkowania przekazanego dofinansowania, o czym mowa w § 8 ust. 1-7 umowy o realizację zadania publicznego w ramach konkursu. Dyrektor DPR wyjaśnił, że umowy zostały zawarte w IV kwartale 2025 r., a zapisy umowy nie

⁵⁴ Liczba pkt w makroregionach: 63 - I, 56 - II, 59 - III, 32,5 – IV, 53 – V, 56 – VII, 63,5 – VIII. Makroregion VI nie złożył oferty.

⁵⁵ Umowa (nr umowy zgodny z systemem iPFRON+) o realizację zadania publicznego, o której mowa w art. 16 ust. 1a ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

⁵⁶ Umowa nr UM/PW13/2025/1/DEPT_DS_WSPOLPRACY/16437 z 19 listopada 2025 r.

⁵⁷ Umowa nr UM/PW12/2025/1/DEPT_DS_WSPOLPRACY/16297 z 12 listopada 2025 r.

⁵⁸ Operator makroregionu III.

⁵⁹ Operator makroregionu I.

nakładały na Fundusz takiego obowiązku. Fundusz zastrzegł sobie prawo przeprowadzania wizyt monitoringowych, mając na uwadze prawidłowość realizacji umowy.

(akta kontroli str. 1079, 1086-1088, 1090-1092, 1095-1102, 1115-1117, 1120-1222)

1.4.4. Programy służące rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych zatwierdzone przez Radę Nadzorczą PFRON realizowane na podstawie art. 47 ust. 1 pkt 4 ustawy o rehabilitacji, na których realizację zaplanowano 1 014 106,0 tys. zł, a wydatkowano 799 726,7 tys. zł (78,9% planu po zmianach). Sfinansowano realizację 16 programów. Największe koszty poniesiono na realizację programu „Aktywny samorząd” – 332 391,7 tys. zł, „Samodzielność-Aktywność-Mobilność!” Mobilność osób z niepełnosprawnością – 189 498,2 tys. zł, „Wyrównywania różnic między regionami III” –158 966,3 tys. zł, „Rehabilitacja 25 plus” – 67 384,2 tys. zł, „Pomoc obywatelom Ukrainy z niepełnosprawnością” – 28 309,2 tys. zł.

W ramach trzech modułów⁶⁰ programu RN PFRON pn. „Pomoc obywatelom Ukrainy z niepełnosprawnością” dokonano weryfikacji rozliczania przez Fundusz 13⁶¹ z 21 umów zawartych w 2025 r., których łączna kwota wynosiła 23 703,9 tys. zł. Stwierdzono, że dwie umowy⁶² o łącznej wartości 10,5 tys. zł zawarte pomiędzy PFRON, a samorządami powiatowymi na realizację Modułu I programu, zostały prawidłowo zrealizowane i terminowo rozliczone z otrzymanego dofinansowania. Sprawozdania z realizacji siedmiu umów⁶³ o łącznej wartości 8243,5 tys. zł zawartych pomiędzy Funduszem, a samorządami wojewódzkimi, powiatowymi i gminnymi na realizację Modułu II programu zostały złożone w terminie, zawierały wymagane załączniki i prawidłowo rozliczone. Sprawozdania z realizacji czterech umów⁶⁴ o łącznej wartości 15 449,8 tys. zł zawartych w ramach Modułu III zostały terminowo złożone i zawierały wymagane załączniki określone w § 5 ust. 2 umowy. Fundusz zatwierdził sprawozdania i przekazał realizatorom pisemną informację o decyzji dotyczącej rozliczenia finansowania, co było zgodne z § 6 umowy.

(akta kontroli str. 1109-1111, 1141)

Fundusz w 2025 r. przeprowadził sześć kontroli wykorzystania środków PFRON w ramach programu RN PFRON „Pomoc obywatelom Ukrainy z niepełnosprawnością”. Nieprawidłowości w realizacji umów o finansowanie w ramach Modułu III programu stwierdzono w przypadku trzech podmiotów⁶⁵. Dotyczyły one m.in. braku opatrzenia dowodów księgowych klauzulą

⁶⁰ Moduł I – zakup lub naprawa wyrobów medycznych finansowana od 24 lutego 2024 r. przez samorządy powiatowe na podstawie złożonego zapotrzebowania; Moduł II – finansowanie kosztów poniesionych od 24 lutego 2022 r. przez samorządy wojewódzkie, powiatowe lub gminne w związku z uruchomieniem dodatkowego wsparcia obywatelom Ukrainy z niepełnosprawnością; Moduł III – finansowanie kosztów poniesionych od 24 lutego 2024 r. w ramach realizacji zadań służących zapewnieniu wsparcia obywatelom Ukrainy z niepełnosprawnością i ich rodzinom przez organizacje pozarządowe.

⁶¹ Moduł I – 2 umowy; Moduł II – 7 umów; Moduł III – 4 umowy.

⁶² Numery umów: PU1/000006/11/D z 6 lutego 2025 r. na kwotę 2,9 tys. zł; PU1/000006/10/D z 10 lipca 2025 r. na kwotę 10,3 tys. zł.

⁶³ Numery umów: PU/000007/02/D z 20 stycznia 2025 r. na kwotę 3832,0 tys. zł; PU2/000040/03/D z 4 marca 2025 r. na kwotę 283,0 tys. zł; PU2/000041/03/D z 14 marca 2025 r. na kwotę 110,9 tys. zł; PU2/000042/03/D z 21 października 2025 r. na kwotę 302,8 tys. zł; PU2/000008/06/D z 24 stycznia 2025 r. na kwotę 2948,4 tys. zł; PU2/000003/05/D z 13 maja 2025 r. na kwotę 486,4 tys. zł; PU2/000001/13/D z 16 kwietnia 2025 r. na kwotę 279,9 tys. zł.

⁶⁴ Numery umów: PU3/000051/03/D z 3 lutego 2025 r. na kwotę 479,8 tys. zł, PU3/000106/07/D z 27 lutego 2025 r. na kwotę 6075,0 tys. zł, PU3/000107/07/D z 27 lutego 2025 r. na kwotę 5980,0 tys. zł, PU3/000108/07/D z 17 marca 2025 r. na kwotę 2915,0 tys. zł.

⁶⁵ Fundacja Idylla, Towarzystwo Opieki nad Ociemniałymi w Laskach, Fundacja dla Mirka.

wymaganą postanowieniami umowy. W jednym przypadku⁶⁶, w związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami polegającymi na braku dokumentacji potwierdzającej zrealizowanie projektu, Zarząd PFRON zażądał od organizacji zgodnie z art. 49e ust. 1 ustawy o rehabilitacji zwrotu kwoty dofinansowania w wysokości 651,0 tys. zł wraz z należnymi odsetkami oraz złożył do organów ścigania zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa, tj. oszustwa na szkodę PFRON.

(akta kontroli str. 1136)

Badaniem objęto dokumentację 137 wniosków złożonych w 2025 r. w ramach programu „Rehabilitacja 25 plus”, których łączna kwota wynosiła 65 557,3 tys. zł. Stwierdzono, że:

- program realizowano od 2018 r. w formule pilotażu⁶⁷ i adresowano do podmiotów prowadzących ośrodki rehabilitacyjno-edukacyjno-wychowawcze, ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze, szkoły przysposabiające osoby z niepełnosprawnościami do pracy oraz inne placówki edukacyjne, które w ramach programu miały zapewnić całodienne usługi opiekuńcze oraz aktywizację społeczno-zawodową osobom z niepełnosprawnościami,
- obowiązujące w 2025 r. postanowienia programu przyjęto uchwałą nr 10/2025 RN PFRON z 15 października 2025 r.⁶⁸,
- uchwałą nr 38/2025 Zarządu PFRON z 29 kwietnia 2025 r. ustalono termin składania wniosków⁶⁹ i miesięczną stawkę osobową przypadającą na jednego beneficjenta programu w wysokości 3,8 tys. zł,
- informację o naborze opublikowano 2 maja 2025 r. na witrynie internetowej PFRON,
- wnioski o przyznanie środków PFRON na realizację pilotażowego programu „Rehabilitacja 25 plus” na rok szkolny 2025/2026 wpłynęły w terminie, na formularzu stanowiącym załącznik nr 1 do procedur stanowiących integralną część programu⁷⁰ i zawierały wymagane załączniki,
- wnioski rozpatrywano w Oddziałach PFRON właściwych terytorialnie ze względu na siedzibę wnioskodawcy, a decyzję w sprawie dofinansowania podejmowali pełnomocnicy Zarządu PFRON w Oddziałach na podstawie zweryfikowanych wniosków. O decyzji w sprawie weryfikacji wniosku Fundusz pisemnie informował wnioskodawców,
- umowy o dofinansowanie zawarto ze 136 wnioskodawcami. Jeden wnioskodawca wycofał wniosek⁷¹ przed podpisaniem umowy. W jednym przypadku⁷² wnioskodawca zrezygnował z realizacji umowy po jej podpisaniu. Łączna wartość umów zawartych w 2025 r. wynosiła 65 527,7 tys. zł. Najwyższa kwota przyznanego dofinansowania wynosiła 3030,6 tys. zł, a najniższa 34,3 tys. zł. Wsparciem w ramach programu realizowanego w roku szkolnym 2025/2026 objęto łącznie 1541 beneficjentów, w kwocie ogółem 65 299,3 tys. zł.

⁶⁶ Fundacja dla Mirka.

⁶⁷ Program był realizowany jako pilotaż obejmujący osiem lat szkolnych (2018-2026). W 2025 r. DPR skierował wniosek do Zarządu PFRON o przedłużenie realizacji programu o dwa kolejne lata szkolne, tj. do 2028 r. Powyższe uzasadniono wynikiem badania ewaluacyjnego przeprowadzonego w latach 2018-2023, tj. koniecznością kontynuacji programu do czasu wypracowania rozwiązań systemowych, umożliwiających rehabilitację społeczną i zawodową osobom z niepełnosprawnościami, które ukończyły edukację.

⁶⁸ Tekst jednolity programu RN PFRON „Rehabilitacja 25 plus” stanowi załącznik do uchwały nr 10/2025 RN PFRON z 15 października 2025 r.

⁶⁹ Termin składania wniosków na rok szkolny 2025/2025 obowiązywał od 5 maja do 5 czerwca 2025 r.

⁷⁰ Procedury realizacji pilotażowego programu „Rehabilitacja 25 plus” – uaktualniona wersja z 29 kwietnia 2025 r.

⁷¹ Nr wniosku R25/000003/15/2025 na kwotę 342,6 tys. zł.

⁷² Nr umowy: R25/000045/09/D.

Na podstawie § 8 procedur realizacji programu „Rehabilitacja 25 plus”, Fundusz przeprowadził 10 wizyt monitoringowych w organizacjach, które otrzymały dofinansowanie na rok szkolny 2025/2026. Wizyty monitoringowe zostały przeprowadzone przez pracowników sześciu Oddziałów PFRON (Kujawsko-Pomorskiego, Lubelskiego, Łódzkiego, Małopolskiego, Podkarpackiego, Wielkopolskiego)⁷³. W pozostałych 10 oddziałach PFRON wizyty te miały być przeprowadzone w II i III kwartale 2026 r.

(akta kontroli str. 1103-1107, 1118)

1.4.5. Refundacja składek na ubezpieczenia społeczne dla osób niepełnosprawnych wykonujących działalność gospodarczą i niepełnosprawnych rolników lub rolników zobowiązanych do opłacania składek za niepełnosprawnego domownika (art. 25 a ust. 1 ustawy o rehabilitacji) – zaplanowano 191 163,0 tys. zł, a wydatkowano 180 783,6 tys. zł (94,6% planu po zmianach). W styczniu 2025 r. o wypłatę miesięcznej refundacji składek wystąpiło 18 047 osób z niepełnosprawnościami wykonujących działalność gospodarczą. Według danych na listopad 2025 r. liczba ta wynosiła 20 765 osób. W 2025 r. odnotowano spadek o 32 osoby uprawnione do refundacji składek dla niepełnosprawnych rolników lub rolników zobowiązanych do opłacania składek za niepełnosprawnego domownika. W I kwartale 2025 r. o refundację składek wystąpiło 2572, a w IV kwartale 2025 r. 2540 beneficjentów.

(akta kontroli str. 1141, 1182-1191)

1.4.6. Wyrównywanie różnic pomiędzy regionami – zaplanowano 168 200,0 tys. zł, a wydatkowano 158 966,3 tys. zł (94,5% planu po zmianach). Celem programu było wyrównywanie szans i zwiększenie dostępu osób z niepełnosprawnościami do rehabilitacji zawodowej i społecznej zamieszkujących obszary słabo rozwinięte gospodarczo i społecznie. W programie przewidziano siedem obszarów wsparcia. Z programu skorzystało 44 064 beneficjentów z planowanych 40 000 (110,1% planu).

(akta kontroli str. 1141, 1192-1196)

1.4.7. Zrekompensowanie gminom dochodów utraconych z tytułu zastosowania ustawowych zwolnień dla prowadzących zakłady pracy chronionej lub zakładów aktywności zawodowej z podatku od nieruchomości, rolnego, leśnego i od czynności cywilnoprawnych, na podstawie art. 47 ust. 2 ustawy o rehabilitacji – zaplanowano 45 000,0 tys. zł, a wykonanie wyniosło 42 906,3 tys. zł (95,3% planu po zmianach). Wypłaty rekompensat obejmowały odpowiednio po 50% środków dotacji celowej z budżetu państwa i środków PFRON⁷⁴. Wypłata rekompensat została zrealizowana dwukrotnie⁷⁵: na podstawie wniosków gmin złożonych do 25 marca 2025 r. w kwocie 10 808,8 tys. zł i na podstawie wniosków gmin złożonych do 31 lipca 2025 r. według stanu na 30 czerwca 2025 r. w kwocie 10 654,9 tys. zł. Łącznie o rekompensatę dochodów utraconych w trakcie roku wystąpiło 248 gmin z 250 zaplanowanych.

(akta kontroli str. 1141, 1169-1170)

⁷³ Oddziały PFRON: Kujawsko-Pomorski, Lubelski, Łódzki, Małopolski, Podkarpacki, Wielkopolski.

⁷⁴ Na podstawie art. 46a ust. 1 pkt 2 oraz art. 47 ust. 2 ustawy o rehabilitacji oraz § 4 pkt 1 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z 29 sierpnia 2003 r. w sprawie szczegółowych zasad obliczania i trybu przekazywania gminom dotacji celowej ze środków PFRON (Dz. U. Nr 166 poz. 1616, ze zm.).

⁷⁵ Wypłaty w ramach dotacji celowej z budżetu państwa na 2025 r. w łącznej kwocie 21 453,2 tys. zł z zaplanowanych 22 500,0 tys. zł (95,3% planu).

1.4.8. Wsparcie programów realizowanych ze środków pomocowych Unii Europejskiej na rzecz osób z niepełnosprawnościami, na podstawie art. 47 ust. 1 pkt 2 ustawy o rehabilitacji. Na ten cel zaplanowano 10 441,0 tys. zł, natomiast wydatkowano 6673,6 tys. zł (63,9% planu). Główną przyczynę odchyleń stanowiło przesunięcie dwóch projektów do wykonania w 2026 r. z powodu nieotrzymania środków finansowych z MRPiPS w 2025 r. Fundusz zrealizował sześć z ośmiu projektów. Największe wykonanie kosztów w 2025 r., w wysokości 1632,4 tys. zł, dotyczyło projektu pn. „Dostępny samorząd 2.0”, co stanowiło 99,8% planu.

(akta kontroli str. 1141, 1196-1203)

2. Departament Kontroli zrealizował w 2025 r. 129 kontroli, w tym 127 problemowych i dwie kompleksowe, których przedmiotem były m.in.: prawidłowość wykorzystania środków przez pracodawców na dofinansowanie do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych; spełnianie przez pracodawców warunków umożliwiających obniżenie wysokości obowiązkowych wpłat na Fundusz; prawidłowość wykorzystania środków przekazanych przez Fundusz do samorządów wojewódzkich i powiatowych, w celu realizacji określonych zadań, wykonywanie przez fundacje oraz organizacje pozarządowe zadań zleconych przez Fundusz dotyczących rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych. Nieprawidłowości stwierdzono w trakcie 105 kontroli (81,4%), w tym wystąpiono do 81 podmiotów skontrolowanych o zwrot środków w wysokości ogółem 9051,6 tys. zł. Według stanu na koniec 2025 r. Fundusz wyegzekwował od tych podmiotów należności główne w kwocie 631,1 tys. zł (7,0%) wraz z odsetkami w wysokości 55,1 tys. zł.

W porównaniu do 2024 r., w którym Fundusz nie przeprowadził kontroli kompleksowych⁷⁶, w 2025 r. zrealizowano dwie tego rodzaju kontrole w jednostkach samorządu terytorialnego, stosownie do § 9 ust. 1 pkt 1 w związku z ust. 2 rozporządzenia z dnia 22 marca 2004 r. Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie zasad i trybu sprawowania kontroli przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych⁷⁷. Zgodnie z wymienionymi przepisami kontrole kompleksowe powinny odbywać się nie rzadziej niż raz na cztery lata, m.in. w samorządach wojewódzkich i samorządach powiatowych⁷⁸. Zarząd Funduszu w zakresie wymienionym w rozporządzeniu w sprawie kontroli, w niewystarczającym stopniu sprawował kontrolę nad wykorzystaniem środków przekazywanych na realizację zadań określonych w ustawie o rehabilitacji.

Prezes Zarządu Funduszu wyjaśnił, że przeprowadzanie kontroli kompleksowych, nie rzadziej niż co cztery lata, we wszystkich podmiotach wymagałoby dodatkowego zatrudnienia ok. 500 kontrolerów, co nie jest możliwe z powodu ograniczeń finansowych i logistycznych. Prezes Zarządu wyjaśnił także, że Fundusz wystąpił w 2025 r. do MRPiPS z wnioskiem o uchylenie w rozporządzeniu w sprawie kontroli przepisów dotyczących przeprowadzania kontroli

⁷⁶ Najwyższa Izba Kontroli, w wyniku przeprowadzonej kontroli P/25/001 Wykonanie budżetu państwa w 2024 r. – wykonanie planu finansowego Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, stwierdziła, że Fundusz w ostatnich czterech latach nie przeprowadził kontroli kompleksowych m.in. w 378 samorządach powiatowych i 14 samorządach wojewódzkich.

⁷⁷ Dz. U. Nr 63 poz. 586; dalej: rozporządzenie w sprawie kontroli.

⁷⁸ W 2025 r. było 16 samorządów wojewódzkich i 380 samorządów powiatowych, które otrzymywały środki finansowe wg algorytmu, o którym mowa w art. 48 ust. 1 pkt 1 ustawy o rehabilitacji.

kompleksowych. Do zakończenia czynności kontrolnych NIK rozporządzenie w sprawie kontroli w wymienionym zakresie nie zostało zmienione.

(akta kontroli str. 86-115, 820-872, 998-1040, 2543-2544)

3. W Funduszu opracowano i wdrożono procedury dotyczące funkcjonowania audytu wewnętrznego⁷⁹. Biuro Audytu i Kontroli Wewnętrznej przeprowadziło w 2025 r. dziewięć zadań audytowych, w tym osiem ujętych w rocznym planie audytu i jedno zadanie pozaplanowe. Zadania audytowe dotyczyły takich obszarów jak np. zabezpieczenie interesów Funduszu przy zawieraniu umów; działania kontrolne Funduszu; celowość i efektywność wydatkowania środków w ramach zadań zleczanych. Po przeprowadzeniu zadań audytowych wydano ogółem 22 zalecenia, spośród których 11 zrealizowano, a 11 było w trakcie ich realizacji (stan na koniec 2025 r.). Sprawozdanie z prowadzenia audytu wewnętrznego w 2025 r. zostało przekazane Prezesowi Zarządu w terminie, tj. 30 stycznia 2026 r., co było zgodne z § 12 ust. 1 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 4 września 2015 r. w sprawie audytu wewnętrznego oraz informacji o pracy i wynikach tego audytu⁸⁰.

(akta kontroli str. 16-134)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie planu finansowego Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. W wyniku kontroli kosztów w kwocie 422 027,1 tys. zł, tj. 4,5% kosztów ogółem, stwierdzono, że zostały zrealizowane w granicach kwot określonych w planie finansowym, w ramach ustawowych zadań Funduszu i zostały poniesione z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi, były celowe i służyły realizacji zadań ustawowych Funduszu. Badanie wybranej próby kosztów wykazało także, że Fundusz prawidłowo udzielał zamówień publicznych zgodnie z ustawą PZP oraz z wyłączeniem stosowania tej ustawy.

Prawidłowo dokonywano zmian w planie finansowym oraz podejmowano czynności w celu odzyskania zaległości od dłużników. Fundusz prawidłowo gospodarował wolnymi środkami, przekazując je w zarządzanie terminowe i depozyty *overnight*.

NIK oceniła także pozytywnie sposób wykonania przez Fundusz dwóch wniosków pokontrolnych wydanych po przeprowadzonej kontroli dotyczącej wykonania planu finansowego PFRON w 2024 r. Stwierdzono, że dokonywano terminowego zwrotu niewykorzystanych środków dotacji, jak również publikowano listy rankingowe po zatwierdzeniu protokołów z posiedzeń komisji konkursowych.

⁷⁹ Karta audytu wewnętrznego stanowiąca załącznik do zarządzenia nr 30/2025 Prezesa Zarządu PFRON z dnia 11 czerwca 2025 r. w sprawie wprowadzenia Karty Audytu Wewnętrznego w Państwowym Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, a także procedury zatwierdzone przez dyrektora Biura Audytu i Kontroli Wewnętrznej, np. procedura nr procesu 1.3.1 pn. Planowanie audytu wewnętrznego; procedura nr procesu 1.3.2 pn. Realizacja audytu wewnętrznego.

⁸⁰ Dz. U. z 2018 r. poz. 506.

2. Sprawozdawczość

Opis stanu faktycznego

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzania sprawozdań za 2025 r. przez dysponenta Funduszu:

- z wykonania planu finansowego państwowego funduszu celowego (Rb-33),
- z wykonania, określonego w ustawie budżetowej na 2025 rok, planu finansowego państwowego funduszu celowego (Rb-40),
- z wykonania planu finansowego w układzie zadaniowym (Rb-BZ2),
- o stanie zobowiązań wg tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

Analiza prawidłowości sporządzanych sprawozdań wykazała, że kwoty ujęte w sprawozdaniach były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość sporządzania sprawozdań. Wymienione sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym.

Realizację planu rzeczowo-finansowego monitorowano z wykorzystaniem procedur dotyczących sprawozdawczości w układzie tradycyjnym/zadaniowym oraz sprawozdawczości rzeczowo-finansowej. Pierwsza z wymienionych procedur zobowiązywała jednostki organizacyjne Funduszu do przygotowywania i przekazywania kwartalnych informacji o zrealizowanych przychodach oraz poniesionych kosztach, w tym: na realizację zadań, bieżących i inwestycyjnych⁸¹. Druga z wymienionych procedur dotyczyła przygotowania sprawozdania z wykonania planu rzeczowo-finansowego za dany rok budżetowy⁸². Jednostki organizacyjne Funduszu w ramach swoich właściwości przekazywały do Departamentu Finansowego informacje dotyczące realizacji planu finansowego oraz działalności PFRON-u.

Sprawozdanie z realizacji planu rzeczowo-finansowego z działalności Funduszu w 2025 r. zostało zatwierdzone przez Zarząd i Radę Nadzorczą PFRON, a następnie złożone w terminie, tj. 19 marca 2026 r. do MRPiPS, co było zgodne z art. 50 ust. 6 pkt 8 ustawy o rehabilitacji.

(akta kontroli str. 2062-2099)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie sporządzone przez kontrolowaną jednostkę roczne sprawozdania budżetowe i sprawozdanie za IV kwartał 2025 r. w zakresie operacji finansowych. Sprawozdania zostały sporządzone prawidłowo i terminowo, a system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny kontrolę prawidłowości ich sporządzenia.

⁸¹ Procedura 3.1.4. pn. Sprawozdawczość w układzie tradycyjnym/zadaniowym.

⁸² Procedura 3.1.5. pn. Sprawozdawczość rzeczowo-finansowa.

V. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości, Najwyższa Izba Kontroli odstępuje od formułowania uwag i wniosków.

VI. Pozostałe informacje i pouczenia

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie⁸³ umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Departamentu Spraw Społecznych Najwyższej Izby Kontroli. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w postaci elektronicznej z użyciem kwalifikowanych podpisów elektronicznych.

Warszawa, 22 kwietnia 2026 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Spraw Społecznych
z up. p.o. Dyrektora
p.o. Wicedyrektor
Anna Żarek
/podpisano elektronicznie/

Kontrolerzy
doradca ekonomiczny
Grzegorz Wieczorek
/podpisano elektronicznie/
główny specjalista kp.
Elżbieta Grzeszczyk
/podpisano elektronicznie/
specjalista kp.
Anna Kuszczuk
/podpisano elektronicznie/
starszy inspektor kp.
Maria Jatkowska
/podpisano elektronicznie/
starszy inspektor kp.
Edyta Kocięcka-Kulik
/podpisano elektronicznie/

⁸³ Najwyższa Izba Kontroli zwraca się z prośbą o zgłaszanie, w miarę możliwości, zastrzeżeń opatrzonych kwalifikowanym podpisem elektronicznym na adres do doręczeń elektronicznych NIK, o którym mowa w art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 18 listopada 2020 r. o doręczeniach elektronicznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1045, ze zm.). W przypadku zaś nadania pisma z zastrzeżeniami w placówce pocztowej operatora wyznaczonego, NIK zwraca się z prośbą o dodatkowe przekazanie, w miarę możliwości, skanu tych zastrzeżeń na adres mailowy jednostki kontrolnej NIK przeprowadzającej postępowanie kontrolne.